Bagno Wizna PLB200005

Bagno Wizna, fot. Janusz Porowski

Obszar stanowi rozległe, szerokie na 10 km, płaskie i w większości silnie zatorfione obniżenie terenu, którego północnymi obrzeżami płynie Narew. Torfowiska zajmują ok. 70% powierzchni obszaru. Zostały one w całości zmeliorowane w latach 60-tych ubiegłego wieku na potrzeby rolnictwa. Zachodnia część obszaru jest regularnie zalewana wodami rzecznymi. Dominują tu zbiorowiska turzycowe i zbiorowiska wysokich ziołorośli. Torfowiska niezalewane są porośnięte głównie trawami, lokalnie z większą domieszką turzyc i ziołorośli. Na całym obszarze Bagna Wizna stwierdzono występowanie około 170 lęgowych gatunków ptaków. Obszar jest cenny przyrodniczo ze względu na występowania m.in. derkacza, gatunku zagrożonego wymarciem, a także : błotniaka łąkowego, kropiatki, bataliona, bekasa dubelta, rybitwy rzecznej, rybitwy białoczelnej, rybitwy białowąsej, rybitwy czarnej, uszatki błotnej, wodniczki, jarzębatki, gąsiorka, cyranki, kulika wielkiego. Jest to również obszar o dużym znaczeniu pokarmowym dla większości gatunków ptaków drapieżnych.

✓ Rezerwat Bagno Wizna I – rezerwat o pow. 30 ha, chroniący fragment rozległego torfowiska niskiego w dolinie Narwi, ze stanowiskami rzadkich roślin. Powołany do zachowania – ze względów naukowych i dydaktycznych – torfowiska z takimi gatunkami roślin jak: miodokwiat krzyżowy, gnidosz królewski, brzoza niska i wierzba lapońska.

✓ Z obszarem Natura 2000 Bagno Wizna sąsiaduje łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi – park swoim zasięgiem obejmuje kilkunastokilometrowy odcinek rzeki Narew wraz z otaczającą ją doliną i okolicznymi wyniesieniami. Na całym odcinku, w granicach Parku Narew płynie nieuregulowanym korytem tworząc liczne meandry i odnogi. Wczesną wiosną rzeka rozlewa się pokrywając całą dolinę, tworząc piękne, niepowtarzalne krajobrazy. Wzniesienia, pagórki i stoki stanowią doskonałe punkty widokowe, z których podziwiać można niezwykłą panoramę doliny Narwi.

✓ Szlak „Bagno Wizna" – niebieski 33; kilometrowy szlak rozpoczyna się nieopodal przebiegu szlaku rowerowego Euro Velo R-11 i prowadzi do Ośrodka ,,Brama na Bagna" w Strękowej Górze, a następnie do Biebrzańskiego Parku Narodowego.

✓ Szlak „Biebrzańska pętla" – Goniądz – Osowiec – Strękowa Góra – Wizna – Burzyn – Brzostowo – Radziłów – Osowiec – Goniądz. Jest to bardzo interesujący szlak ze względu na historię i kulturę tego regionu. Bagna Biebrzańskie zawdzięczają Polakom oraz naszym wpływowym sąsiadom - Prusom, Litwinom i Rusinom swoją bogatą tradycję. Na tej trasie możemy podziwiać drewniane kościoły, przydrożne krzyże i kapliczki. Dzięki licznym wieżom widokowym każdy może podziwiać podmokłe tereny Biebrzy, zwłaszcza podczas jej wiosennych rozlewisk.

✓ Kościół p.w. św. Jana Chrzciciela w Wiźnie. Fundatorką kościoła, który ukończono w pierwszych latach XVI wieku była księżna Anna Mazowiecka. Po zniszczeniach w czasie wojen szwedzkich odrestaurowany w 1658 roku, częściowo przebudowywany w latach 1881 i 1884. Całkowicie zniszczony w 1944 roku. Obecna świątynia jest rekonstrukcją kościoła w jego pierwotnym, gotyckim kształcie, wykonaną w latach 1951–1958. Budowla jest trójnawowa, sklepienia gwiaździsto--sieciowe, okna ostrołukowe z witrażami.

Kulik mniejszy, fot. Wojciech Misiukiewicz

Atrakcje turystyczne

- Obiekty, które warto zobaczyć: cmentarz żydowski w Wiźnie oraz Górę Strękowa – wzniesienie we wsi o tej samej nazwie, z której rozciąga się przepiękny widok na dolinę Narwi i Biebrzę. We wsi Strękowa Góra corocznie w lipcu odbywa się regionalna impreza pod nazwą „Dzień Śledzia".
- Bronowo – domy i młyn wodny – z lat 20-tych XX wieku.; Janczewo – Zespół dworski – z przełomu XIX i XX w., rządcówka, obora, ogrodzenie; Sambory – Grodzisko „Okop" – pozostałości fortyfikacji pomocniczej kasztelańskiego grodu w Wiźnie z XI–XIII w.
- Pomnik-bunkier upamiętniający walki 8-10 IX 1939 r. pod Wizną i dowódcę tego odcinka – kpt. Władysława Raginisa – jednego z bohaterów Kampanii Wrześniowej.
- Obrona bunkra trwała do wyczerpania zapasów amunicji. Ostatniego dnia walki Władysław Raginis wysadził w powietrze schron, ginąc na miejscu. Dziś to miejsce nazywane jest „Polskimi Termopilami". W rocznicę wydarzeń wrześniowych każdego roku odbywają się tu różnego rodzaju uroczystości, łącznie z inscenizacją bitwy pod Wizną i koncertami muzycznymi.

Dolina Górnej Rospudy PLH200022

Dolina Górnej Rospudy, fot. Beata Matowicka

Dolina Górnej Rospudy obejmuje górny odcinek doliny rzeki Rospuda, o bardzo dużych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, rozciągający się od granicy z województwem warmińsko--mazurskim (źródło) po miejscowość Raczki. Dolina rzeki na całym odcinku ma charakter naturalny. Dolinę Górnej Rospudy cechuje bardzo duża różnorodność siedlisk: wodne, mokradłowe, leśne i zbiorowiska trawiaste. Najwyższy walor przyrodniczy mają siedliska wodne, torfowiska nieleśne, lasy i bory bagienne oraz murawy kserotermiczne. Wody doliny Rospudy to także siedliska płazów, w tym kumaka nizinnego i traszki grzebieniastej. Występują tu także dwa gatunki ryb wymienione w Dyrektywie Siedliskowej: piskorz i różanka. Występują tu duże populacje bobra i wydry. W obszarze tym występują również cenne gatunki roślin: leniec bezpodkwiatkowy, sierpowiec błyszczący, lipiennik Loesela, rzepik szczeciniasty. W Dolinie rzeki Rospudy znajduje się jedyne w Polsce stanowisko miodokwiatu krzyżowego.

✓ Rzeka Rospuda i Dolina Rospudy to jedna z najciekawszych atrakcji przyrodniczych na Mazurach. Dolina zachowała się w stanie naturalnym, jest siedliskiem wielu cennych i rzadkich gatunków ptaków i roślin. Rzeka przepływa przez 9 jezior i dwie krajobrazowo różne krainy: Pojezierze Suwalskie i Puszczę Augustowską. Rzeka na długości blisko 100 km zmienia się od niemalże górskiej rzeki o wysokich, zalesionych brzegach i przełomach z kamienistym dnem, do leniwie meandrującej wśród szuwarów w zabagnionej dolinie typowej rzeki nizinnej.

✓ „Park w Dowspudzie – natura i historia" – ścieżka edukacyjna ok. 2,5 km od Obszaru Natura 2000 Dolina Górnej Rospudy, kolor żółty, dł. 1,6 km. Pozwala na poznanie historii zespołu pałacowo-parkowego i zaznajomienie się z otaczającą przyrodą oraz różnymi formami jej ochrony (elementy przyrody parku pałacowego i alei lipowej – pomnik przyrody)

✓ Augustów – Raczki, kolor niebieski, długość ok. 24 km, szlak pieszy i rowerowy. Trasa rozpoczyna się w Augustowie i wiedzie poprzez tereny Puszczy Augustowskiej, nad brzegami jeziora Rospuda i rzeki o tej samej nazwie. Na szlaku napotkamy Uroczysko – Święte Miejsce oraz drewniany most na rzeczce Rospuda.

✓ Szlak do Huty, długość ok. 22 km, szlak pieszy i rowerowy. Trasa zaczyna się w Augustowie, 20 km od Obszaru Natura 2000 Dolina Górnej Rospudy i biegnie wzdłuż Kanału Augustowskiego do wsi Białobrzegi. Można tam zobaczyć dwie śluzy oraz drewniany młyn z 1926 roku. Dalej na trasie jest wieś Gabowe Grądy, którą zamieszkują staroobrzędowcy – wyznawcy dawnego obrzędu prawosławnego. Szlak mija jezioro Kolno, które jest rezerwatem ptaków. Można spotkać tu wiele rzadkich gatunków np. łabędzia niemego. Celem trasy jest wieś Huta – dawny ośrodek przemysłowy.

✓ Szlak wokół jeziora Mieruńskiego dł. około 20 km. Trasa umożliwia zobaczenie malowniczych krajobrazów, obiektów przyrodniczych i zbytków stanowiących dawne pogranicze polsko-pruskie. Na trasie można zobaczyć: zabagnione doliny porośnięte olsem, ruiny kościoła i pozostałość parku zabytkowego oraz grodzisko pojaćwieskie w Mieruniszkach.

✓ Rospuda – szlak kajakowy zaliczany do jednej z najciekawszych i najpiękniejszych tras kajakowych w Polsce. Rzeka spławna na odcinku prawie 80 km. Na trasie pokonuje się 9 jezior .

✓ Skansen fortyfikacyjny w Bakałarzewie – bunkry i schrony z czasów II wojny św. są częścią zespołu umocnień wzdłuż dawnej granicy Polski z Prusami. Najważniejszy z nich to dwukondygnacyjny średni schron bojowy, w którym obecnie mieści się skansen. Oprócz umocnień warto obejrzeć samą miejscowość założoną w XVI wieku: z kościołem pw. św. Jakuba Apostoła i barokowym ołtarzem będącym najstarszym tego typu zabytkiem na Suwalszczyźnie oraz młynem wodnym na Rospudzie z przełomu XIX/XX w.

Atrakcje turystyczne

- Raczki – wieś nad Rospudą założona na miejscu osady jaćwieskiej, neogotycki kościół z 1767–1811 r., budynek manufaktury z XIX w.
- Garbas – resztki parku podworskiego, 1 km od wsi głaz narzutowy o obwodzie 10 m- pomnik przyrody.
- Dowspuda – ruiny neogotyckiego pałacu hrabiego Paca, a także miejsce kultu tzw. Uroczysko Święte Miejsce (koło jeziora Jałowo).
- Filipów – jedno z pierwszych miast w tej części kraju. Prawa miejskie otrzymał w 1570 roku za panowania Zygmunta Augusta, ośrodek reform religijnych – ośrodek arian a następnie mariawitów, warto zobaczyć: cmentarz mariawicki, kościół parafialny pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i barokowy ołtarz główny z połowy XVII wieku.
- Uroczysko nad rzeczką Jałówka – starodawne miejsce kultu religijnego, drewniana kapliczka ogrodzona drewnianym płotkiem i stojącymi wokół drewnianymi i kamiennymi krzyżami. Do jednego z drewnianych krzyży przybita jest tabliczka z informacją, że krzyż został wystawiony przez nawróconych, ochrzczonych Jaćwingów z drużyny Skomęta w 1283 roku.

Murawy w Haćkach PLH200015

Murawy w Haćkach, fot. Dan Wołkowycki

Jeden z najmniejszych obszarów Natura 2000 w woj. podlaskim – obejmuje zaledwie 157 ha. Utworzony został przede wszystkim do ochrony muraw kserotermicznych i gatunków roślin ciepłolubnych. Flora obszaru w Haćkach liczy przeszło 400 gatunków roślin kwiatowych i paprotników. Wśród nich występują rośliny zagrożone wyginięciem w województwie podlaskim – goryczka krzyżowa i oleśnik górski oraz sześć gatunków objętych ochroną ścisłą w kraju: wspomniana już goryczka krzyżowa, centuria nadobna, kruszczyk szerokolistny, podkolan biały, stoplamek krwisty i zawilec wielkokwiatowy.

✓ Haćki – malownicza wieś o unikatowym krajobrazie, z dobrze zachowanym wczesnośredniowiecznym grodziskiem, zwanym przez miejscową ludność „zamkiem". Okolice wsi Haćki stanowią unikatowy obszar pod względem przyrodniczym (pagórki kemowe porośnięte murawami kserotermicznymi) i archeologicznym (grodzisko, kurhan i osady z okresu od wczesnej epoki żelaza po wczesne średniowiecze). Tą piękną miejscowość otaczają pagórki oraz inne ciekawe formy terenu.

✓ Wzgórze kemowe w Haćkach uznane jest od 1994 r. za pomnik przyrody.

✓ Szlakiem prawosławnych świątyń: szlak promuje kulturę prawosławia na Północnym Podlasiu – zabytkowe, w znacznej części drewniane cerkwie i inne obiekty kultu. W swym przebiegu prezentuje m.in. miejscowość rodzinną Św. Gabriela – Zwierki, różnorodne w stylu i wieku świątynie Bielska Podlaskiego oraz znany w całym kraju a także za granicą sobór Świętej Trójcy w Hajnówce.

✓ Szlak włókniarzy – szlak pieszy nawiązujący do początków przemysłu włókienniczego. Wyznaczony na długości 75 km z Fast do Rajska, gdzie łączy się ze szlakiem prawosławnych świątyń. Na swoim przebiegu ma kilka znaczących zabytków archeologicznych.

✓ Szlak Jagielloński – dawny trakt królewski i kupiecki, o znaczeniu kulturowym. Przebiegał trasą Kraków – Lublin – Wilno, w tym także przez Bielsk Podlaski.

✓ Szlak rowerowy im. Jana Pawła – szlak rowerowy upamiętniający największego w historii Polaka. Prowadzi przez dwa powiaty: bielski i wysokomazowiecki. Szlak liczy w sumie około 90 km, a na jego trasie jest kilkanaście świątyń.

✓ Ścieżka przyrodniczo-leśna „Osuszek"– zlokalizowana jest przy siedzibie Nadleśnictwa Bielsk i liczy dwa km długości. Ścieżkę utworzono w trosce o mieszkańców Bielska Podlaskiego, korzystających najczęściej z wypoczynku blisko miasta. Na trasie ścieżki oprócz wielu gatunków drzew, krzewów i roślin zielnych znajduje się miejsce straceń z czasów II wojny światowej, urządzenia związane z ochroną lasu, dąbrowa świetlista, sosna – pomnik przyrody oraz polana i wiata turystyczna.

✓ Grodzisko w Haćkach z VI–XIII wieku. Jedno z pierwszych miejsc osadnictwa słowiańskiego – teren badań archeologicznych. Na tym terenie znajdują się ślady bytności człowieka, poczynając od epoki kamienia aż do wczesnego średniowiecza.

✓ Muzeum w Bielsku Podlaskim – gromadzi zbiory dokumentujące historię regionu, na przykład eksponaty etnograficzne prezentujące życie mieszkańców okolicznych wsi, pocztówki z okresu międzywojennego oraz prace artystów ludowych z okolic Bielska Podlaskiego.

✓ W Bielsku Podlaskim funkcjonuje unikalne i jedyne w Polsce Policealne Studium Ikonografii. Jest to wyjątkowa szkoła pisania ikon. Nauka trwa cztery lata i obejmuje: ikonografię, teologię ikony, naukę języków: starocerkiewny, grecki, angielski, historię Kościoła. Rano i wieczorem studenci uczestniczą w nabożeństwie. Każdego roku bielskie studium opuszcza kilku absolwentów. Od początku istnienia szkoła wykształciła ponad 30 ikonografów.

Atrakcje turystyczne

- Przebieg w powiecie bielskim: Ploski – Knorozy – Chraboły – Rajsk – Haćki – Hryniewicze Duże – Bielsk Podlaski – Parcewo – Orla.
- prezentacja szlaku na stronie Urzędu Miasta Bielsk Podlaski: www.bielsk-podlaski.pl
- warto zobaczyć Boćki – kościół pw. św. Józefa Oblubieńca NMP z relikwiami św. Antoniego z Padwy, XVIII w.
- Rajsk – cerkiew św. Piotra i Pawła z XVIII w., przewieziona z powiatu tomaszowskiego i usadowiona na miejscu cerkwi zburzonej w 1942 r.
- Hryniewicze – ślady osadnictwa z epoki neolitu, tu urodził się Ignacy Daniłowicz – znawca prawa ruskiego i litewskiego oraz Ignacy Hryniewicki, który dokonał zamachu na cara Aleksandra II (1882)
- Haćki – nazwa wywodzi się od nazwy rodowej Hacko. Wieś wzmiankowana jest po raz pierwszy w 1536 roku. Cztery stare kurhany świadczą jednak o tym, że tereny te były już zamieszkane dużo wcześniej.
- Bielsk Podlaski ma ciekawy, zabytkowy układ urbanistyczny, ponieważ składają się na niego dwa rynki. W 1981 roku reżyser Jerzy Hoffman właśnie tu kręcił film pt. „Znachor". Sklep, w którym pracowała główna aktorka filmu – Anna Dymna stoi do dziś i jest oznaczony tablicą informacyjną. Miejsce to znajduje się naprzeciwko ratusza miejskiego.

Ostoja Biebrzańska PLB200006

Ostoja Biebrzańska, uśpiona pychówka o wschodzi słońca, fot. Łukasz Łukasik

To jeden z największych obszarów Natura 2000 w Polsce – zajmuje powierzchnię ponad 140 tys. ha. To również największy bagienny obszar w Polsce i jeden z największych w Europie Środkowej. Torfowiska nad Biebrzą stanowią niezwykłe bogactwo cennych zbiorowisk roślinnych oraz ptaków i innych zwierząt związanych z siedliskami mokradłowymi. To też najważniejsza w Polsce i Unii Europejskiej ostoja wodniczki i orlika grubodziobego oraz miejsce odbywania jesiennych zlotowisk żurawi. Biebrza to wyjątkowa ostoja ptaków o randze europejskiej, w tym wielu rzadkich, zagrożonych i ginących w skali kraju i Europy, do których należą: dubelt, czapla biała, błotniak stawowy i łąkowy, kszyk, kropiatka, uszatka błotna, świstun, rożeniec, batalion, kania ruda i czarna, bielik, gadożer, orzeł przedni i orzełek.

✓ Barwik – jest to ścieżka edukacyjna o długości 2,5 km, prowadząca przez różne zbiorowiska typowe dla Dolnego Basenu Biebrzy.

✓ „Batlionowa łąka" – jest to miejsce na bagnach, usytuowane przy końcu Honczarowskiej Grobli. Dzięki powadzonemu na łące ręcznemu wykaszaniu przetrwały warunki bytowania rzadkich gatunków w tym: batalionu, wodniczki, dubelta, derkacza.

✓ „Długa luka" – jest to kładka turystyczna o długości około 400m, która jest rzucona w poprzek Bagna Ławki.

✓ Grzędy – jest to rezerwat utworzony w 1925 r. w celu ochrony pierwotnego lasu. Można tu zobaczyć piaszczyste wydmy wkomponowane w krajobraz bagien. Przy leśniczówce znajduje się zagroda pokazowa z wilkami, dzikami, łosiami oraz stado zachowawcze konika polskiego.

✓ Szlak pieszy GUGNY – BARWIK – 9,5 km. Rozpoczyna się od szlaku niebieskiego nieopodal wsi Dobarz i prowadzi przy parkingu Barwik do wieży widokowej na „Grądziku Występ", nad rzeką Kosódką. Trasa prowadzi dalej przez uroczysko Kaliszek do wsi Gugny. Szlak kończy się na „Carskiej Drodze". Okresowo bardzo trudny szlak.

✓ Biebrzę można pokonać na różne sposoby: kajakami, tratwami, tratwami biesiadnymi, canoe. Spływy te są bardzo atrakcyjne, ale i ekstremalne. Mogą trwać od 1 do 9 dni. Umożliwiają dotarcie do miejsc w większości niedostępnych od strony lądu. Spływ Biebrzą to propozycja dla osób szukających ciszy i spokoju.

✓ Rowerowy Podlaski Szlak Bociani, łączy najpiękniejsze miejsca województwa podlaskiego, w tym 4 parki narodowe: Białowieski – najstarszy polski park narodowy, wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa Ludzkości – ostoja żubra, Narwiański – nazywany polską Amazonią, Biebrzański – największy park narodowy w Polsce – ostoja łosia oraz raj dla ornitologów, Wigierski – zespół jezior stanowiący jeden z najciekawszych i bezcennych krajobrazów naszego kraju.

✓ Twierdza Osowiec – zwana jest polskim Verdun. Twierdza składa się z czterech fortów zbudowanych w latach 1882–1915. Carskie umocnienia jako jedne z nielicznych oparły się natarciom wroga w czasie pierwszej wojny światowej. Twierdza nie została nigdy zdobyta.

Żuraw, fot. Wojciech Misiukiewicz

Atrakcje turystyczne

- Biebrzański Park Narodowy to największa ostoja łosi w Polsce – Czerwone Bagno – rezerwat utworzony w 1925 r. w celu ochrony jedynej naturalnej ostoi łosia.
- Trzyrzeczki – to pozostałości z dawnej Puszczy Nowodworskiej, gdzie zachowały się bunkry linii Mołotowa.
- Goniądz – w miasteczku warto zobaczyć kapliczkę św. Floriana z 1864, neobarokowy kościół oraz pozostałości żydowskiego cmentarza.
- Podlaski Szlak Bociani jest najdłuższym znakowanym szlakiem rowerowym województwa podlaskiego liczącym 412,5 km. Dzięki tablicom informacyjnym można poznać życie i zwyczaje Bociana Białego oraz dowiedzieć się o miejscowościach i atrakcjach turystycznych na szlaku.
- Obok szlaków pieszych (157,6 km) i rowerowych (65,7 km) po Biebrzańskim Parku Narodowym prowadzi kilkanaście ścieżek edukacyjnych o łącznej długości blisko 30 kilometrów. Znajdziemy przy nich wieże i pomosty widokowe, z których podziwiać można osobliwości biebrzańskiej przyrody.
- Targi Produktu Lokalnego „100 Pomysłów dla Biebrzy" – prezentacja oraz sprzedaż rękodzieła ludowego (hafciarstwo, plecionkarstwo, wikliniarstwo, tkactwo, rzeźba ludowa, pisankarstwo i wypieki pieczywa obrzędowego).
- „Biebrzańskie Sianokosy" – Mistrzostwa Europy w Koszeniu Bagiennych Łąk. Jest to rywalizacja sportowa kosiarzy a zarazem zabawa, jak i promocja walorów parku oraz czynny udział w ochronie mokradeł.

Puszcza Augustowska PLB200002

Jezioro humotroficzne, fot. Andrzej Kamocki

Obszar Natura 2000, który obejmuje zwarty kompleks Puszczy Augustowskiej i stanowi część jednego z największych zwartych kompleksów leśnych Europy. Na terenie Puszczy stwierdzono występowanie ponad dwóch tysięcy gatunków zwierząt, z czego około 215 gatunków ptaków. Puszcza Augustowska to ostoja ptaków o randze europejskiej. Odnotowano tu występowanie co najmniej kilkudziesięciu rzadkich gatunków ptaków: bąk, błotniak stawowy i łąkowy, bocian czarny, głuszec, kraska, cietrzew, dzięcioł białogrzbiety, dzięcioł trójpalczasty, dzięcioł zielonosiwy, gadożer, kania ruda i czarna, trzmielojad, orlik krzykliwy, puchacz, włochatka, żuraw.

Głuszec, fot. Wojciech Misiukiewicz

✓ Rezerwat „Kuriańskie Bagno" na powierzchni 1716,7 ha spotykamy unikalne elementy przyrodnicze jak układ starych i dobrze wykształconych wydm, bory mechowiskowe, płaty świerczyny bagiennej i rozległe partie starodrzewów sosnowych – a ponadto najliczniejszą w Puszczy Augustowskiej ostoję głuszca a także łosie, wilki, rysie.

✓ Rezerwat Perkuć – rezerwat wodno-torfowiskowo-leśny, w skład rezerwatu wchodzi śródleśne, zarastające jezioro Kruglak oraz otaczające je torfowiska i lasy. Bardzo bogata jest roślinność torfowiskowa i wodna, obejmująca szereg rzadkich i ginących gatunków roślin.

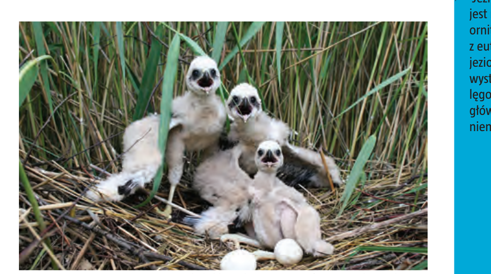

Młode błotniaka stawowego, fot. Wojciech Misiukiewicz

✓ Port Żeglugi – warto odwiedzić nawet jeśli nie wybiera się na rejs. Udostępniono tam atrakcje: muzealia z zabytkową Barką, wystawę kamieni oraz film z rejsu Papieża Jana Pawła II. Utworzono także ścieżkę edukacyjną na starym statku, gdzie można zobaczyć maszynownię oraz kajuty.

✓ Szlak konny Puszczy Augustowskiej i Mazur – to szlak liczący 350 km, oznaczony zielonym emblematem ułańskiego proporca.

✓ Jedną z największych atrakcji Augustowa jest pierwszy w Polsce profesjonalny wyciąg dla narciarzy wodnych. Jego długość wynosi 740 m., a maksymalna prędkość, jaką może rozwinąć – 58 km/h. Z wyciągu może korzystać jednocześnie 8 osób.

Puszcza Augustowska, fot. Andrzej Kamocki

✓ Sanktuarium Maryjne w Studzienicznej – zabytkowy kościół drewniany ze zdobieniami z poroża dzikich zwierząt oraz kaplica, do której prowadzi grobla z 1920 r. Na jednej z wysp na jeziorze, połączonej groblą ze stałym lądem, znajduje się murowana neorenesansowa kapliczka zbudowana w XIX wieku.

Atrakcje turystyczne

- Prowadzone ostatnio badania dendrologiczne stwierdziły, że najstarsze sosny w Puszczy Augustowskiej mają około 200 lat. Natomiast najstarsze drzewo na tym terenie to dąb liczący około 360 lat, obwodzie 672 cm i 22 m wysokości.
- Jezioro Kolno – jest rezerwatem ornitologicznym z eutroficznym jeziorem, w którym występują miejsca lęgowe ptactwa, głównie łabędzia niemego.
- Każdego lata odbywa się tu szereg imprez sportowych, m. in. Wodny Slalom Gwiazd z Trójką, Amatorskie Mistrzostwa Polski w Narciarstwie Wodnym.
- Neogotycki kościół kościół parafialny pod wezwaniem Matki Bożej Anielskiej w Lipsku
- Na terenie grobli przy Sanktuarium Maryjnym w Studzienicznej rośnie 600-letni dąb szypułkowy.

Puszcza Białowieska PLC200004

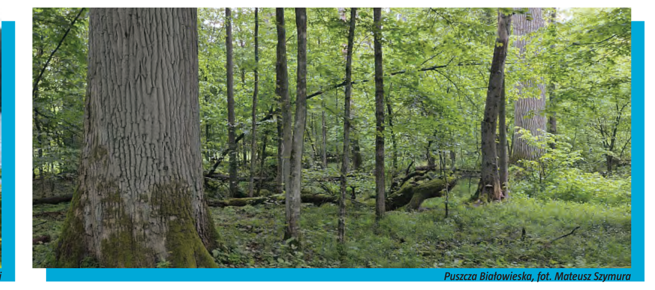

Puszcza Białowieska, fot. Mateusz Szymura

Puszcza Białowieska to jedyny w woj. podlaskim obszar Natura 2000, którego granice w całości przebiegają wspólnie dla dyrektywy ptasiej i siedliskowej. Wyjątkowy kompleks leśny w skali nie tylko kraju ale i Europy. Zachowały się tu niezmienione ekosystemy, w które nie ingerował człowiek. Cechą charakterystyczną drzewostanów jest ich różnorodna struktura wiekowa. Ich średni wiek szacuje się na około 80 lat i 130 lat. Niektóre najstarsze dęby pamiętają nawet czasy Władysława Jagiełły! Fauna i flora Puszczy Białowieskiej należy do najliczniejszej i najbardziej zróżnicowanej w kraju: kilkaset gatunków mchów, porostów, grzybów, kilka tysięcy gatunków bezkręgowców (głównie owadów).To miejsce gniazdowania blisko 200 gatunków ptaków. Występują tu takie gatunki jak: muchołówka białoszyja, orzełek włochaty, dzięcioł białogrzbiety, lelek, sóweczka, dzięcioł trójpalczasty, dzięcioł średni, trzmielojad, bocian czarny, orlik krzykliwy, jarząbek i włochatka. Puszcza ma istotne znaczenie dla ochrony dużych drapieżników – wilka i rysia. Jest także najważniejszą w Polsce ostoją żubra. To „wizytówka" puszczy – jego wolne stado liczy ok. 500 osobników.

Ryś, fot. Wojciech Misiukiewicz

✓ Muzeum Przyrodniczo-Leśne w Białowieży jest najstarszym muzeum w województwie podlaskim, a jednocześnie odznacza je bardzo nowoczesny sposób prezentacji wystaw. W zbiorach muzeum znajdują się rzadkie okazy i cenne kolekcje naukowe. Na wystawach podziwiać można fragmenty ekosystemu Puszczy Białowieskiej, a także zobaczyć fazy rozkładu drewna i inne procesy ekologiczne.

✓ Rezerwat Pokazowy Żubra został utworzony w 1936 r. i zajmuje obecnie powierzchnię 27,90 ha. Początkowo był miejscem restytucji tarpana leśnego. W 1951 r. dobudowano zagrody o powierzchni 43,12 ha, która obecnie stanowi zaplecze rezerwatu. Z czasem zakończenia w 1955r. prac nad restytucją tarpanów, utworzono zagrody dla żubrów i od tego momentu rezerwat zaczął pełnić rolę obiektu turystycznego.

✓ Sieć ścieżek edukacyjnych i szlaków turystycznych na terenie Białowieskiego Parku Narodowego, po których należy poruszać się zgodnie z przepisami dyrekcji BPN

✓ Podlaski Szlak Bociani – szlak rowerowy, który prowadzi przez tereny, na których występują liczne skupiska bocianów charakterystyczne dla krajobrazu Podlasia. Szlak łączy wszystkie parki narodowe północno-wschodniej Polski.

✓ Stara Białowieża – zameczek myśliwski zbudowany dla króla Stefana Batorego. Prace archeologiczne wykazały, że Zamczysko należy wiązać ze wczesnosłowiańskim osadnictwem.

✓ Park Pałacowy – Zespół budynków Nadleśnictwa Białowieża z parkiem z 1921 r. – na terenie parku znajdują się najstarsze zabytki w Białowieży. Na wzgórzu pałacowym znajduje się Muzeum Przyrodniczo – Leśne.

✓ Wśród najcenniejszych zabytków znajduje się obelisk upamiętniający polowanie Augusta III Sasa z 1752 r., jak również siedziba Ośrodka Edukacji Przyrodniczej BPN (wybudowany w 1845 r. jako dworek myśliwski).

Żubry, fot. Mateusz Szymura

Atrakcje turystyczne

- Cerkiew pw. św. Mikołaja Cudotwórcy – świątynia wzniesiona z czerwonej cegły w 1895 r. We wnętrzu cerkwi znajduje się ceramiczny ikonostas oraz ołtarze dekorowany orientalną majoliką.
- Kościół rzymsko-katolicki pw. św. Teresy od Dzieciątka Jezus – świątynia została wzniesiona w okresie międzywojennym. We wnętrzu szczególnie interesująca jest kaplica św. Huberta (patrona myśliwych) z charakterystycznym wystrojem z korzeni i rogów.
- Sobór Świętej Trójcy w Hajnówce – największa w Polsce dwupoziomowa cerkiew prawosławna. Wybudowana w 1982r. świątynia jest wizytówką miasta Hajnówka. Uwagę przyciąga dach cerkwi, który tworzy nieregularną, betonową płaszczyznę. Charakterystycznym elementem cerkwi jest dzwonnica.
- Miejsce mocy – starosłowiańskie miejsce kultu. Tajemnicze skupisko zniekształconych świerków, dębów, grusz i głogu oraz kamienny krąg. Wykazuje pozytywne promieniowanie. Ludzie przebywający w kręgu mówią o znakomitym samopoczuciu, o ustąpieniu bólu głowy i innych dolegliwości.
- Noc Kupały w Białowieży – występy zespołów z Polski i Białorusi, puszczanie wianków na rzece Narewce oraz szukanie kwiatu paproci, termin: lipiec.

Puszcza Knyszyńska PLB200003

Puszcza Knyszyńska, fot. Paweł Strenkowski

Puszcza Knyszyńska to młodsza siostra Puszczy Białowieskiej. Równie niepowtarzalna chociaż odmienna w swym przyrodniczym bogactwie. Walorem tego rozległego obszaru o powierzchni prawie 840 km² są liczne źródliska oraz czyste strumienie i rzeczki; istnieje tu około 450 wypływów wód podziemnych. Główną rzeką puszczy jest Supraśl (dopływ Narwi); niewielkie fragmenty puszczy odwadniane są przez systemy wodne Biebrzy oraz Nietupy - dopływu Niemna. Puszcza Knyszyńska uznana została za ostoję ptasią o randze europejskiej. Gatunki, ze względu na ochronę których utworzony został ten obszar, to : bocian czarny, łabędź krzykliwy, trzmielojad, bielik, błotniak łąkowy, orlik krzykliwy, jarząbek, kropiatka, derkacz, żuraw, bekas dubelt, puchacz, sóweczka zwyczajna, włochatka zwyczajna, lelek zwyczajny.

✓ Arboretum im. Powstańców – jest to kompleks leśny z niezwykłym zbiorowiskiem różnorodnych gatunków drzew i krzewów. Oryginalny ogród dendrologiczny powstały w 1988 r. rozciąga się na powierzchni ok. 26 ha. Arboretum powstało jako obiekt stanowiący pomoc dydaktyczną dla leśników i przyrodników. Powstanie ogrodu miało także upamiętniać wydarzenia powstania styczniowego. Tuż przy wejściu do Arboretum znajduje się tablica pamiątkowa z wizerunkiem powstańczej pieczęci.

✓ Śladami Powstania Styczniowego (czerwony, 49 km) dostępny dla rowerzystów, trasa o walorach historycznych, atrakcje na szlaku nawiązują do powstania z 1863 r.

✓ Borami Dorzecza Supraśli (zielony, dł. 36,5 km) dostępny też dla rowerzystów, prowadzi przez lasy Puszczy Knyszyńskiej, na trasie m.in. urokliwe jezioro Komosa, rezerwat Krasne, Leśna Galeria rzeźb, zabytki Supraśla, arboretum w Kopnej Górze.

✓ Dawnego Pogranicza (żółty, dł. 50 km), trasa dostępna dla rowerzystów, łączy dwa historyczne miasta: Sokółkę i Knyszyn; prowadzi północnym skrajem Puszczy Knyszyńskiej czyli dawnym pograniczem Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego.

✓ Królowej Bony (niebieski, dł. 75,5 km) dostępny dla rowerzystów, trasa o zróżnicowanych walorach historycznych i przyrodniczych, biegnie przez dwa historyczne miasta: Tykocin i Knyszyn, a także atrakcyjne rezerwaty: Krzemianka z pozostałościami neolitycznej kopalni krzemienia oraz Budzisk i Międzyrzecze.

✓ Napoleoński (niebieski, dł. 36 km), dostępny dla rowerzystów, nazwa związana z historycznym traktem z 1812 r. którym armia Napoleona wracała z nieudanej wyprawy na Moskwę. Prowadzi m.in. przez Królowy Most, którego nazwa pochodzi wg. tradycji od mostu zbudowanego w ciągu jednej nocy dla króla Zygmunta Augusta jadącego do Grodna. Dziś miejscowość znana jako miejsce akcji komedii Jacka Bromskiego „U Pana Boga za piecem" i „U Pana Boga w ogródku".

✓ Rzeką Słoją (dł. 18,5 km), rzeką Supraślą (dł. 76, 6 km), rzeką Płoską (dł. 8,3 km)

✓ „Kresowe Wędrówki" – drugi co do wielkości szlak konny, liczący 119,7 km, który umożliwia zgodne z przepisami zwiedzanie konno Puszczy Knyszyńskiej.

✓ Muzeum Ikon w Supraślu – utworzone na terenie prawosławnego monasteru w Supraślu, który ma ponad pięćsetletnią tradycję. W zbiorach Muzeum Podlaskiego znajduje się ok. 1,2 tys. ikon. Od 2007r. w Supraślu zainstalowana jest pierwsza stała ekspozycja – „Ikona. Obraz i słowo – między tym, co ulotne a wieczne". Wystawa obejmuje ok. 300 ikon, przedmiotów sakralnych i unikatowych fresków. Wystawa ma charakter multimedialny, eksponaty są wzbogacone o oprawę świetlną, obrazową i dźwiękową.

Atrakcje turystyczne

- Arboretum w Kopnej Górze, Silvarium w Poczopu, Leśna ścieżka edukacyjna „Krzemianka", Centrum Rękodzieła Ludowego w Niemczynie.
- Tatarskie święto ludowe – Sabantuj, miejsce: „Tatarska jurta" w Kruszynianach termin: maj
- Supraskie spotkania z Naturą „Uroczysko", miejsce: Supraśl, termin: czerwiec
- „Kupalle" –uroczystość obrzędowa związana z imieninami Jana i tzw. Nocą świętojańską, miejsce : Gródek, termin: czerwiec
- „Basowiszcza" – Festiwal Muzyki Młodej Białorusi, miejsce : Gródek, termin: lipiec,
- Święto Grzyba, miejsce: Michałowo, termin: wrzesień

Ostoja Suwalska PLH200003

Jezioro Hańcza, fot. Wojciech Misiukiewicz

Ostoja Suwalska obejmuje teren najstarszego w Polsce Suwalskiego Parku Krajobrazowego. Największą wartością tego obszaru jest unikalny polodowcowy krajobraz, obfitujący w różnorodne formy: wzgórza morenowe, głębokie doliny rzeczne, doliny wiszące oraz głazy narzutowe. Licznie występują tu jeziora, a wśród nich najgłębsze jezioro Polski – Hańcza (108,5 m). Najciekawsze fragmenty lasów zachowały się w północnej części obszaru: olszowe łęgi źródliskowe porastające tzw. wiszące torfowiska. Ostoja Suwalska stanowi jedno z nielicznych w Polsce miejsc występowania glonu ramienicy szczeciniastej, tworzącej tzw. łąki podwodne. Ważnymi dla Europy gatunkami roślin są tu: rzepik szczeciniasty i lipiennik Loesela. Cennymi gatunkami zwierząt są ssaki: bóbr europejski, mopek łydkowłosy, wydra, z płazów – kumak nizinny, traszka grzebieniasta, z ryb – głowacz białopłetwy, koza, a z bezkręgowców – czerwończyk fioletek, czerwończyk nieparek, skójka gruboskorupowa.

✓ Jezioro Hańcza – najgłębsze jezioro Polski. Zbiornik jest wąskim, ukierunkowanym prawie południkowo zagłębieniem rynnowym. Kamieniste brzegi Hańczy pozbawione są prawie całkowicie roślinności brzegowej. Roślinność zanurzona tworzy rozległe podwodne łąki, w skład których wchodzą gatunki roślin typowych dla wód czystych, przezroczystych i głębokich (ramienic: zwyczajna, szorstka i szczeciniasta – ramienica jezior górskich, na niżu spotykana jedynie w Hańczy).

✓ Dolina Czarnej Hańczy – ścieżka edukacyjna o długości ok. 3,5 km, która rozpoczyna się przy siedzibie Suwalskiego Parku Krajobrazowego w Turtulu i prowadzi do najgłębszego w Polsce jeziora Hańcza. Wzdłuż doliny rzeki Czarna Hańcza zaobserwować można wiele form rzeźby polodowcowej, dolinę rzeczną, rynnę lodowcową oraz rezerwat przyrody „Głazowisko Bachanowo nad Czarną Hańczą".

✓ Wyciąg narciarski w Leszczewie – w odległości ok. 10 km od Ostoi Suwalskiej znajduje się Ośrodek Narciarski Szelment. Wszystkie trasy oświetlane i naśnieżane.

✓ Spływ kajakowy doliną Szeszupy. Spływ kajakowy jest możliwy Szeszupą przez 6 jezior – począwszy od jez. Gulbin przez Okrągłe, Krajwelek, Przechodnie, Postawelek i Pobondzie.

✓ Pierścień rowerowy Suwalszczyzny – jest to szlak o charakterze transgranicznym, który prowadzi przez Suwalszczyznę w okolicy dwóch przejść granicznych z Litwą (Budzisko i Ogrodniki) oraz w terenie nadgranicznym z Białorusią i rosyjskim Obwodem Kaliningradzkim. Szlak o długości 316,3 km pozwalający na poznanie całego regionu Suwalszczyzny w kilka dni. Na trasie szlaku znajdują się m.in.: Góry Sudawskie i Wiżajny, Puszcza Romincka i wiadukty w Stańczykach.

✓ Suwalski Park Krajobrazowy – najstarszy park krajobrazowy w Polsce, posiada ścieżki i szlaki krajoznawcze piesze i rowerowe, które przybliżają walory przyrodnicze, historyczne i kulturowe najciekawszych miejsc w Parku m.in. szlaki: Doliną Czarnej Hańczy, Drzewa i krzewy parku podworskiego w Starej Hańczy, Na Górę Zamkową, Skały i minerały Suwalskiego Parku Krajobrazowego, U źródeł Szeszupy.

✓ Na Górę Zamkową – ścieżka edukacyjna o długości ok. 6 km, która rozpoczyna się we wsi Szurpiły, założonej około 1667 r. przez kamedułów wigierskich. Na trasie wiodącej pomiędzy jeziorami szurpilskimi zapoznać się można z wczesnośredniowiecznym grodziskiem obronnym, historią Jaćwingów na ziemi suwalskiej oraz formami akumulacji lodowcowej w zagłębieniu Szeszupy.

✓ Smolniki – nazwa miejscowości pochodzi od pierwszych osadników – smolarzy, którzy za czasów królowej Bony (1549) wyrabiali z tutejszego drewna smołę. Będąc w Smolnikach nie można pominąć punktu widokowego „U Pana Tadeusza", z którego roztacza się jeden z najpiękniejszych widoków Suwalszczyzny: na jeziora Kojle, Purwin i Perty.

Atrakcje turystyczne

- Jezioro Hańcza – głębokość maks. – 108,5 m, gł. śr. 38,7 m, objętość 120,4 mln m³, powierzchnia 305 ha, długość linii brzegowej 11750 m.
- Unikalne charakter ma plaża Hańczy, pokryta rozległymi głazowiskami. Nagromadzenie głazów powstało podczas wytapiania zalegającej w rynnie jeziora bryły martwego lodu.
- Rezerwat Głazowisko Bachanowo - fragment łąki o powierzchni 1 ha, pokryty wieloma głazami, których liczbę ocenia się na ok. 10.000 szt., o obwodzie od 0,5 do 8 metrów
- Do dyspozycji jest 6 narciarskich tras zjazdowych, 5 wyciągów o dł. 300–400 m., wyciąg dla dzieci dł. 100 m.
- Szeszupa na terytorium Polski jest zaledwie 27 km rzeką, która płynie w rozległym obniżeniu terenu na Pojezierzu Suwalskim zwanym Doliną Szeszupy. Następnie pokonuje 236 km na terenie Litwy a potem płynie na terytorium Rosji i pokonując 35 km łączy się z wodami Niemna.
- Szeszupa po litewsku znaczy „sześć rzek" (šeši - sześć i upie - rzeka).
- Dużą osobliwością są wiszące torfowiska źródliskowe na zachodnim brzegu jeziora Jaczno. Torfowisko ciągnie się wzdłuż brzegu jeziora na przestrzeni 800 metrów i ma szerokość od 30 do 60 m. Miąższość torfu przekracza w niektórych miejscach 2 m.
- W okolicach Szurpił występują duże anomalie magnetyczne, spowodowane głębokimi pokładami rud żelaza.
- Unikatowy krajobraz został wykorzystany przy realizacji filmów: „Dolina Issy" Tadeusza Konwickiego i „Pan Tadeusz" Andrzeja Wajdy.

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 to ...

- sieć obszarów tworzonych dla ochrony, a więc utrzymania lub odtworzenia, określonych siedlisk przyrodniczych oraz gatunków i ich siedlisk,
- główne narzędzie ochrony różnorodności biologicznej na terytorium Unii Europejskiej,
- godzenie ochrony siedlisk i gatunków z gospodarczym użytkowaniem terenu, zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju,
- obszary na terenie których ochronie ma podlegać nie całość przyrody, ale jedynie jej wybrane elementy, czyli siedliska i gatunki, dla których ochrony został wyznaczony ten obszar,
- podwyższenie rangi regionu świadczące o wysokiej wartości przyrodniczej terenu będące dla niego rodzajem rekomendacji, jako miejsca godnego odwiedzenia. Jest to więc promocja regionu i to na skalę europejską (na podstawie „Obszary Natura 2000 w Małopolsce", IOP PAN)

NATURA 2000

Obecnie w Polsce sieć Natura 2000 zajmuje około 20 procent powierzchni lądowej kraju. W jej skład wchodzi:

- 849 obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty – ozw (obszary siedliskowe – przyszłe specjalne obszary ochrony siedlisk), w tym 4 proponowane ozw
- 145 obszarów specjalnej ochrony ptaków

Obszar Natura 2000 to...

obszar specjalnej ochrony ptaków, specjalny obszar ochrony siedlisk lub obszar mający znaczenie dla Wspólnoty, utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty to...

obszar Natura 2000, projektowany specjalny obszar ochrony siedlisk zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej, który odgrywa znaczącą rolę w zachowaniu lub odtworzeniu stanu właściwej ochrony siedliska przyrodniczego lub przyczynia się do spójności sieci obszarów Natura 2000.

Sieć Natura 2000 w województwie podlaskim

W województwie podlaskim znajduje się 12 obszarów specjalnej ochrony ptaków i 24 obszary mające znaczenie dla Wspólnoty (projektowanych specjalnych obszarów ochrony siedlisk), stanowiących ponad 31% terytorium województwa podlaskiego. Lokalizacja obszarów specjalnej ochrony ptaków związana jest z koncentracją awifauny w dolinach rzek: Biebrzy, Narwi i Bugu oraz terenami puszcz: Białowieskiej, Knyszyńskiej i Augustowskiej. Specjalne obszary ochrony siedlisk związane są z terenami podmokłymi, w szczególności dolinami rzecznymi, torfowiskami, zbiornikami wodnymi, obszarami leśnymi, a także z użytkami zielonymi gospodarowanymi ekstensywnie.

Województwo podlaskie

Województwo podlaskie położone jest w północno-wschodniej części Polski. Sąsiaduje z trzema województwami: warmińsko-mazurskim, mazowieckim i na krótkim odcinku z lubelskim. Na północnym-wschodzie graniczy z Litwą, a na wschodzie z Białorusią. Podlaskie stanowi wewnętrzną (z Litwą) i zewnętrzną (z Białorusią) granicę Unii Europejskiej. Powierzchnia województwa wynosi 20 180 km², co daje 6 miejsce pod względem wielkości w Polsce. Wyróżnia się na tle kraju ponadprzeciętnymi wartościami przyrodniczymi. O dużych walorach przyrodniczych województwa decyduje duży udział: lasów (29,2%), użytków zielonych (19,8%), terenów bagiennych (3%) oraz wód (3%). Lasy zachowały się w postaci dużych kompleksów. Są to: Puszcza Białowieska, Puszcza Knyszyńska i Puszcza Augustowska. Województwo przecinają rozległe doliny rzek: Narwi, Biebrzy i Bugu. Zasługujące na szczególną ochronę ekosystemy, siedliska przyrodnicze, okazy gatunków i ich siedliska, twory przyrody oraz krajobraz, zostały objęte formami ochrony przyrody.

Zestawienie form ochrony przyrody w woj. podlaskim

Nazwa formy ochrony	Liczba obiektów
Parki narodowe	4
Rezerwaty przyrody	93
Parki krajobrazowe	3
Obszary chronionego krajobrazu	15
Obszary Natura 2000	24 projektowane specjalne obszary ochrony siedlisk Natura 2000 12 obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000
Użytki ekologiczne	250
Stanowiska dokumentacyjne	2
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	3
Pomniki przyrody	2075

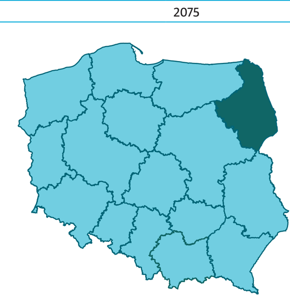

Opracowano na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku

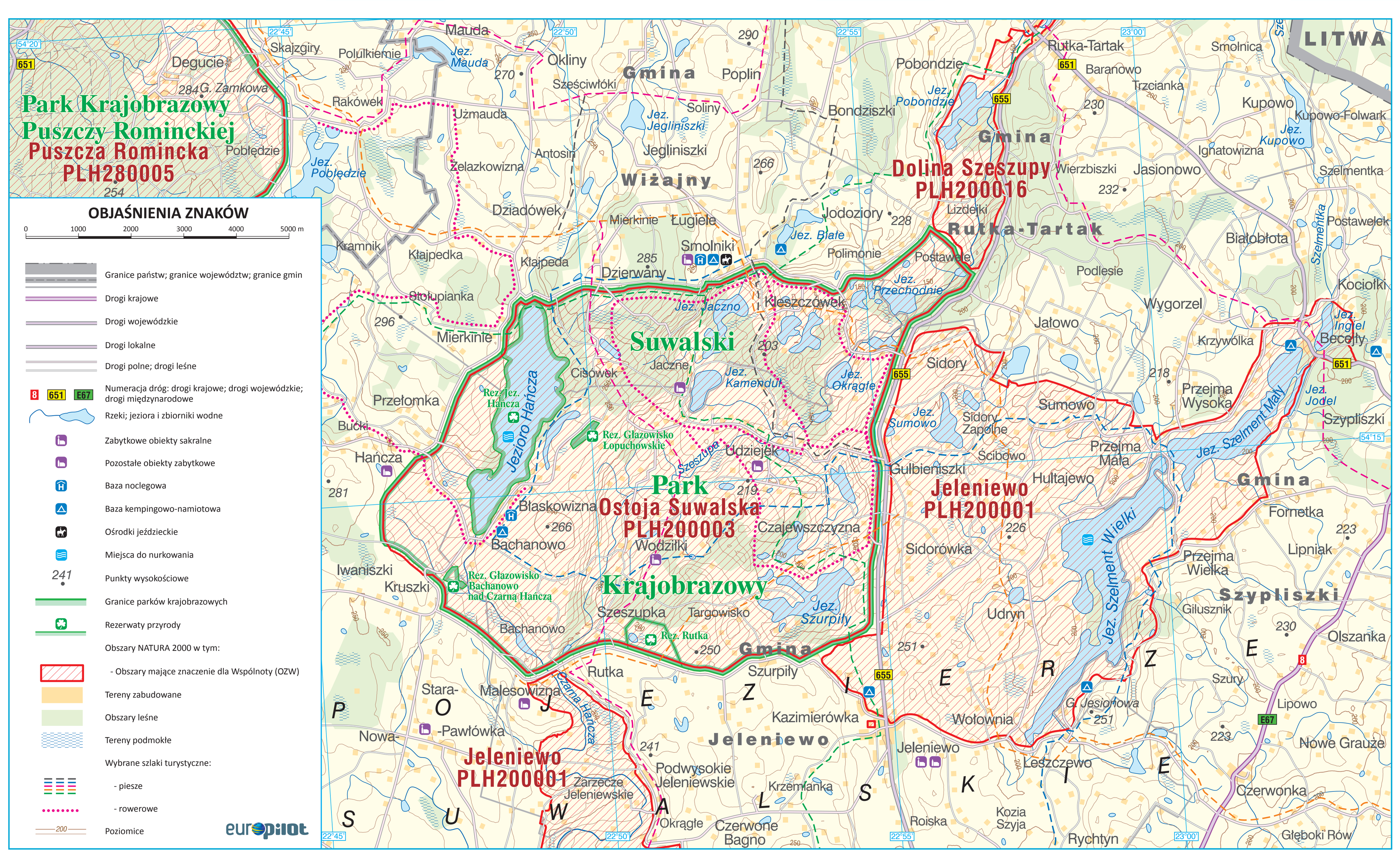

Jeleniewo

Ciekawostki przyrodnicze

Kościół w Jeleniewie, fot. Archiwum RDOŚ

Największa w Polsce kolonia lęgowa i żerowiska nietoperza nocka łydkowłosego – jednego z najrzadszych i zagrożonych wymarciem. Dla jego ochrony został powołany obszar Natura 2000. Kolonia lęgowa nocka łydkowłosego znajduje się na strychu XIX-wiecznego Kościoła Parafialnego w Jeleniewie koło Suwałk. Nocek łydkowłosy jest nietoperzem związanym z krajobrazem otwartym, z dużą ilością zbiorników i cieków wodnych. Jego stosunkowo długie i szerokie skrzydła pozwalają na żerowanie w czasie szybkiego, prostoliniowego lotu nad powierzchnią wód.

Miodokwiat krzyżowy

Miodokwiat krzyżowy, fot. Andrzej Kamocki

Najrzadszy storczyk w Polsce, występujący tylko w rejonie Puszczy Augustowskiej. W całej Europie obserwuje się zanikanie tego gatunku, wymarł on już na swoich stanowiskach w Czechach i Finlandii. W dolinie Rospudy miodokwiat odkryty został w roku 1978, naliczono wtedy około 100 egzemplarzy kwitnących. Gatunek niezwykle wymagający. Potrzebuje dużo światła, jest wrażliwy na wahania poziomu wód, rośnie tylko na torfowiskach niskich. Aby zapewnić większe bezpieczeństwo storczykom, pierwsze rośliny miodokwiatu zostały przeniesione na teren Wigierskiego Parku Narodowego.

Orlik krzykliwy

Ciekawostki przyrodnicze

Orlik krzykliwy, fot. Wojciech Misiukiewicz

Gatunek rzadki i cenny w skali całego świata. Niestety, gatunek zagrożony i dlatego jego ochrona stała się priorytetowa w skali Unii Europejskiej. Jego ochrona w Puszczy Białowieskiej i Knyszyńskiej jest celem Projektu LIFE+, który zakłada zatrzymanie spadku i polepszenie stanu oraz zasięgu lęgowej populacji tego gatunku. Jednym z głównych zamierzeń jest odtworzenie kilkuset hektarów zarastających łąk poprzez usuwanie krzewów, koszenie traw, wypas bydła. Do najważniejszych zagrożeń orlików należą odstrzały w trakcie migracji, głównie na terytorium Bliskiego Wschodu.

Schrony Brzeskiego Rejonu Umocnionego

Schron, fot. Archiwum RDOŚ

Obszar Natura 2000 obejmujący 14 betonowych schronów (fragment tzw. linii Mołotowa) w okolicach Siemiatycz. Bunkry z okresu II wojny św. wraz z obszarami zalesionymi otaczającymi schrony objęte są ochroną ze względu na to, że warunki do zimowania znalazł tu rzadki gatunek nietoperza: mopek. To jedno z ważniejszych stanowisk tego gatunku w Polsce (ok. 400 osobników). Mopki zimują w studniach położonych na najniższym poziomie podziemi. Hibernują od października do marca, odżywiają się drobnymi owadami chwytanymi w locie.

Silvarium

Ciekawostki przyrodnicze

Kompleks edukacyjny Silvarium, fot. Nadleśnictwo Krynki

Ogród leśny w Puszczy Knyszyńskiej na terenie nadleśnictwa Krynki. Na prawie 30 ha lasów, łąk i cieków wodnych zgromadzono okazy puszczańskiej fauny, flory. Rosną tu wszystkie drzewa występujące w Puszczy Knyszyńskiej, zgromadzono ponad 80 ziół wykorzystywanych tradycyjnie w medycynie ludowej. Zobaczyć można malownicze mostki, ciekawe rzeźby z drewna i kamienia, drewniane chatki, przepiękne aleje a także Park Megalitów – zbiór potężnych głazów narzutowych i niepowtarzalny na skalę europejską słoneczny poromierz fenologiczny, czyli zegar pokazujący nie tylko pory dnia (godziny), ale również pory roku.

Żubry

Żubry, fot. Wojciech Misiukiewicz

Istnieją dwie formy hodowli żubrów: hodowle zamknięte (ogrody zoologiczne, ośrodki hodowlane) oraz populacje wolne, gdzie żubry mają możliwość swobodnych wędrówek po kompleksach leśnych. W woj. podlaskim żyją dwa wolnożyjące stada: w Puszczy Białowieskiej (ok. 500 żubrów) i w Puszczy Knyszyńskiej (ok. 110). Żubr wyginął na wolności na początku XX w. Gatunek ten został uratowany dzięki zwierzętom hodowanym w niewoli. Chociaż nadal jest gatunkiem zagrożonym, to w woj. podlaskim jego populacja na wolności powoli rośnie.